

както въ врѣмето на Кара-Мустафа, така щото Нѣмцитѣ и Швабитѣ да заблѣятъ като кози. Надлъжъ и наширъ по цѣла България нѣма да намѣришъ нито единъ спашия, който би запазилъ българското сърдце и не би забравилъ българскій языкъ.

Нѣма шляхта, каквато я имаше въ Литва, въ Польша и въ казашката Украйна, подиръ която вървяха голѣми пълчища народъ и казаци, въ строя и въ обоза. Гдѣ да се търси дворянство на българската земля? Даже семето му не е останало; то е истребено отъ корень, а новото още не се е родило. Много дунавска вода ще се втече въ Черно Море прѣди нежели България да се сдобие съ дворянство; а безъ дворянство трудно е да покачишъ людитѣ на конѣ и още по-трудно е да ги искарашъ на бой.

Еснафитѣ, търговцитѣ и надничаритѣ сж прости продавачи; тѣ не сж дораснали нито до французскитѣ пролетарии, нито до полскитѣ занаятчи и търговци; тѣ сж готови да сѣдятъ съ чибучката въ кръчмата, да дърпатъ за възстание ракия, да продаватъ куричета и гевреци, а не да отиватъ на война да се стражаватъ.

Такава бѣше България когато комитетитѣ, за угодение на невидимото правителство, искаха да я направятъ такава, каквато тя може би ще бѣде слѣдъ много години.

Нѣмаше въ нея нищо, а народностъ, която е лишена отъ средства да може да се събуди отъ паданието трѣбва поне да си има такъвъ чловѣкъ какъвто бѣ Милошъ сѣрбскій. България имаше хайдуги, имаше може би и юнаци, но тя не бѣ успѣла да се сдобие съ единъ Милошъ, и за това Българитѣ глѣдаха на всичко въ мълчание и незнание, като че ли дѣлото се извършваше не у тѣхъ и не се касаше за тѣхъ. Природната добрина, любовта къмъ родната рѣчь, къмъ родниятъ обичай и къмъ родното племе се изразяваха само съ думитѣ: да даде Богъ! да ви помогне Богъ!

Мълчайки вървяха побратима съ побратимката; тѣ поглѣждаха единъ на други и вървяха по-нататъкъ. Тѣ-